

Nedėldienio Skaitymas.

NEDELINIS LAIKRAŠTIS.

Apmokėsnis: su prisiuntimu metams 2 rub.
pusmečiui 1 rub.
be prisiuntimo metams 1 rub. 40 kap.
pusmečiui 70 kap.

Rėdakcija Kaune.

REDAKTORIUS IR LEIDĖJAS

Kunigas pralotas Antanas Karosas.

◆◆◆ Už atskirą numerį 4 kap. ◆◆◆

Už apgarsinimus imama nuo eilutės arba jos vietos ant paskutinio puslapjo 20 kap.

№ 43.

Kaunas. 11 (24) spalio mėn. 1906 m.

Pirmi metai

Apie Marijavitus.

Kaip dirvoje šale kviečių išdygsta savaimi kukuliai, taip ir Bažnyčioje atsiranda metas nuo meto nauji klaidingi mokslai. Taip buvo seniau, taip yra ir dabar. Tų žodžių patvirtinimui papasakosime čia apie neseniai atsiradusią Lenkijoje Marijavitų atskalą.

Kas tai yra Marijavitai?

Tas vardus paeina nuo draugijos, kurią buvo įsteigęs dievobaimingas kapucinas tėvas Honoratas. Jos tikslas iš pradžių buvo geras—platinti tarp žmonių dievobaimingumą, o ypatingai Šv. Panos *Marijos* garbę, nuo to ir sąnariai kaip svietiškieji, taip dvasiškieji ėmė vadintis *Marijavitais*, tai yra Marijos garbintojais. Bet jau nuo 1903 metų ta draugija aiškiai pradėjo krypti prie atsiskėlimo nuo katalikų Bažnyčios. Tos atskalos pradžia buvo tokia: tarp Marijavitų atsirado viena mergina, vardu *Felicitija Kazlauskaitė*, kuriai nepatiko netik duoti tėvo Honorato įstatymai, bet ir visas darbinis Bažnyčios surėdymas. Tatai apsimitus dideliu šventumu, ėmė skelbti, buk ji turinti iš dangaus apreiškimus, buk su aniolais ir šventaisiais kalbanti, buk jai apsireiškus šv. Klara ir pavedus savo vietą danguje, buk ji žinanti, kurie kunigai pašaukti yra buti Marijavitais ir kuriuos ji nurodysianti, turėsią jos klausyti ir taip toliau. Tokius ir tiems panašius plepalus pradėjo ji tarp žmonių platinti. Jos spavėdinkas tėvas Honoratas, sužinojęs apie tai, barė ją ir draudė, idant savo svajonių neskelbtų kaipo tiesą. Ji vienog nepaklausė, nepaliovė platinus garsą apie savo neva regėjimus. O kadangi lengvatikių niekur netruksta, tatai ir Kazlauskaitė rado moterų pasekėjų būrelį ir net apsuko galvą nekuriems lenkų kunigams. Mat, jiems rodėsi, Kazlauskaitė tikrai esant šventą, apturint regėjimus ir jos pranašavimus išsipildant. Tokiu būdu Lenkijoje, o ypač Plocke, kur Kazlauskaitė gyvena, Marijavitų atskala pradėjo kaskart labiau platintis. Patyręs apie tai Plocko vyskupas Šembekas, paliepė keliems mokėjimams kunigams padaryti tam tikrą tyrinėjimą, išklausinėti Kazlauskaitę apie jos regėjimus ir apreiškimus. Tasai tyrinėjimas buvo sąžiningai padarytas ir paduotas šv. Tėvui Pijui X. Popiežius perkratęs visą pranešimą, apskelbė tam tikru raštu, jog Kazlauskaitės regėjimai yra netikri ir užgynė kunigams turėti kokius nors susinešimus su jaja. Doresni Marijavitai popiežiaus paklausė, bet atsirado būrelis lenkų kunigų apjakelių, kurie bevelijo klausyti Kazlauskaitės, negu paties popiežiaus. Tokiu būdu

Marijavitų draugija galutinai pavirto į atskalą, nebeklausančią nei Rymo popiežiaus, nei vietinių vyskupų. Iš Lenkijos ta atskala persikėlė ir į Lietuvą. Seinų vyskupijoje atsirado net du kunigu Marijavitų Grinkevičius ir Tulaba, bet nepardaug terado pasekėjų. Žemaičių vyskupijoje, *nei vieno kunigo Marijavito nėsant*, Marijavitų skaitlius visai tėra mažas; vien tik randas nedideli būreliai Vilkijos parapijoje ir kitose aplinkinėse palei Nemuną ir Nevėžį, bet ir tie jau nyksta, nes lietuvių sveikas protas negal užsiganėdinti siauru ir aiškiai klaidingu Marijavitų mokslu.

Koks yra Marijavitų mokslas?

Kaip kitų atskalunų taip ir Marijavitų mokslu pirmą vietą užima dvasiškos valdžios neapykanta. Marijavitai nesigėdi šmeižti vyskopus, kardinolus, kunigus ir net patį popiežių. Mat, anot Marijavitų, tik jie vieni geri ir dori, kiti gi visi katalikų kunigai ir vyskupai esą nedori ir per tai nebeturį valdžios ant žmonių. Taip mokydami, ir patį savo vyskupų neklauso ir žmones ragina Bažnyčios parduotinių neklausyti; vyskupai užgynė jiems mišias laikyti, klausyti išpažinties (spavedoti), turėti susinešimus su Kazlauskaitė, jie to viso nepildo, anaipol, drįsta net laikyti mišias klėtyse ir grįčiose o Kazlauskaitę garbinti kaipo šventąją, vadinti ją savo „Motinėle“ ir net su šv. Pana lyginti; jie tai savo „Motinėlei“ akiai tiki, jos pilnai klauso ir net jai šventvaigiškai savo nuodemes išpažįsta, o tikrus vyskopus, kunigus draug su popiežium už nieką laiko. Ar gi gali buti didesnis apjakimas?

Kituose tikėjimo dalykuose Marijavitų mokslas tai mišinys tiesos su klaidomis. Taip Marijavitai ragina žmones garbinti Dievo gimdytoją Mariją,—tame yra tikra tiesa; bet draugiai patardami saviems pasekėjams garbinti Mariją vien tik Nepaliaujančios Pagalbos paveiksle, aiškiai klysta, nes tikri krikščionys garbina ne patį paveikslą, tiktai švenč. Panele, kuri yra viena, bet gali buti išreikšta įvairiuose paveiksluose: ir Nekalto Prasidėjimo, ir Motinas Sopulingos ir Ražančinės ir kitokiuose. Taip pat ragina Marijavitai kasdien lankyti Švenč. Sakramentą ir dažnai priiminėti Komuniją, tas irgi teisingas dalykas,—bet klysta, tvirtindami, buk be nuolatinės Šv. Sakramento adoracijos žmogus negalys buti išganytas, o taipogi buk Komunija naikinanti net didžiuosius griekus. Čia jau yra gryna klaida, nes lankyti kasdien Šv. Sakramentas daugumai ukininkų ir darbininkų visai negalima, o priiminėti Komunija sunkiame nusidėjime be išpažinties yra baisus Komunijos išniekinimas kaip tai aišku iš šv. Povilo Apašt. žodžių: „Kas valgo ir geria nevertai, su-

dą sau valgo ir geria nepažindamas Viešpaties kuno“ (1 Kor. 11, 29). Toksai yra Marijavitų mokslas¹⁾. Pažiūrėkim dabar:

Kokie yra Marijavitų darbai?

Kaip kiti atskalonai, Marijavitai moka prisidengti doros kauke (maska, ličyna). Marijavitų kunigai iš viršaus niekuo nešiskyrė nuo katalikų kunigų: tokius pat rubus dėvi, taip-pat mišias laiko, išpažinties klauso ir taip toliau. Bet po tuo avies kailiu slepia vilkų būdą. Savo piktais liežuviais Marijavitai pikčiau vilkų drasko Kristaus Bažnyčią, šmeižia savo dvasiškus pardėtinius, neklauso jų, kursto ir savo šalininkus neklausyti vyskupų, daro po parapijas maištus ir žudynes su kraujo praliejimu, kaip tai buvo Lešne, Strykove, Škoševuose, Bloniuje ir kitur²⁾. Dabartinis Marijavitų vadas kun. Kovaškis ne tik ne tramdo savo pasekėjų tuose dalykuose, bet anaipol, dar pats jiems vadovauja. Persirėdęs moteriškai nesigėdijo jis nesyk išiveržti klebonijosna, daužyti rakandus ir pačius katalikų klebonus lauk varu varyti. Taip užgrobęs keletą klebonijų, pasodino ten savus šalininkus. Todėl įvairūs antpuolimai, katalikiškų bažnyčių užėmimai, ir net kruvinos žudynės pas Marijavitus nesiskaito grieku. Nebeturėdami savo širdyje nei Dievo baimės nei artimo meilės, neretai žmonių krauju aptaškyti, Marijavitai patenkinama vien paviršutiniu maldingumu: jie ilgai klupi prieš Švenč. Sakramentą, dažnai priima Komuniją, nenėšioja rankovėlių (mankietų) ir dėlto vadinasi „bemankietininkais“, ir taip toliau. Bet viskas tai turi tokią dorišką vertybę, kaip maldingumas pariziejų, kurių vienog Kristus nepagyre; anaipol prilygino juos prie „grabų pabaltintųjų“, gražiai išrodančių iš oro pusės, bet viduj—pilnų supūvimo. Dėlko Kristus pariziejų nepagyre? Dėlto, kad visas pariziejų maldingumas buvo veidmainingas, paviršutinis. Toks pat yra ir Marijavitų. Nes ką kitą jie žodžiais skelbia, o ką kitą daro. Taip, ragina jie garbinti Jezų Švenč. Sakramente, patį gi tuotarpu Jezų baisiai pažeidžia ir rustina, darydami bažnyčiose muštynes ir net žudynės. Išmėtinėja Marijavitai katalikų kunigams prisirišimą prie žemės turtų, o patį nesigėdi veržties į katalikų klebonijas ir savinties svetimus turtus. Sakosi esą šventesnio ir tobulesnio gyvenimo mylėtojai, o tuotarpu neklauso vyskupų nei popiežiaus. Ar gi gal but pas Marijavitus tikras šventumas? Nei kiek! Pas juos vien tėra veidmainingas šventumo pamėgždžiojimas.

Ar gal but katalikas Marijavitų?

Iš to kas augščiau pasakyta, aišku kiekvienam, jog tikras katalikas jokiū budu negal buti Marijavitū. Jeigu kas taptu Marijavitū, tai tuomi pat paliautu buvęs tikru kataliku. Nes katalikas yra tas, kas netik priima visą katalikų tikėjimą, bet ir klauso savo dvasiškos valdžios tai yra savo vyskupo ir popiežiaus. O kas klauso popiežiaus, tas negal eiti išvien su Marijavitais, nes popiežius Pijus X net per du kartu viešai papeikė ir panaikino Marijavitų draugiją. Pirmutinis tame dalyke Pijaus X raštas išduotas tapo metuose 1904 Spalių 28 dienoje, ant vardo Plocko Vyskupo Šembeko; antrasis, visiems Lenkijos vyskupams rašytas yra Balandžio m. 1906 m.³⁾ Gavę tą raštą Lenkijos vyskupai pašaukė teisman kunigus Marijavitus. Nekurie paklausė ir išsižadėjo savo paklydimų; kiti parodė atkaklybę ir nesirodė dvasiškai valdžiai. Prie tų priguli ir Tulaba Seinų vyskupijos kunigas, lietuvis pas kurį lankėsi nekurie neišmanėliai ir iš Žemaičių vyskupijos, ypač iš Vilkijos parapijos. Tiems visiems šiuomi paaiškinam, jog jie negerai darė, eidami išpažinties prie kunigū atskalonu; ir klausydami mišių, klėtyse jojo laikomųjų. Girdėjome kai-kurias moteris kalbant, kad kun. Tulaba esąs doras kunigas, nieko blogo nemokinaš, anaipol liepiąš

Dievą mylėti. Kas taip kalba, parodo vien savo tamsumą tikėjimo dalykuose, nes Dievo mylėti liepia ir turkas ir žydas, bet iš čia da neišpuola, jog jų tikėjimas butų geras. Taip-pat ir su kun. Tulaba. Jo pamokslai apie Dievo meilę negali išteisinti jo atkaklybės ir nepaklusnumo dvasiškai valdžiai. Nors ir šimtų kartų jis kasdien kalbėtų apie Dievo meilę, bet jei neklauso savo dvasiškos valdžios, yra ne tikras kunigas, bet *atskalunas*, nuo kurio kiekvienas doras katalikas privalo šalinties.

D—s.

Pirmasis „SAULĖS“ sąnarių susirinkimas.

Kaune 25 Rugsėjo įvyko pirmasis apšvietimo draugijos „Saulė“ sąnarių susirinkimas. Pusėje aštuntos valandos vakare nedidelis dar sąnarių būrelis susirinko „Dainos“ salėje, „Saulės“ reikalų apsvartyti, jos valdybą išrinkti ir pasikalbėti, kaip nešti šviesą tamsiems savo broliams lietuviams. Susirinkimo pirmasėdžiu balsų daugumu tapo išrinktas kun. prof. Aleksandra Dambrauskas, kursai, apskelbdamas susirinkimą atidengtu, užragino susirinkusiuosius pirmiausiai išrinkti „Saulės“ valdybą. Slaptu balsavimu ir balsų daugumu apšvietimo daugijos „Saulė“ pirmininku tapo išrinktas kun. Konstantinas Olšauskis, Karmelitų klebonas; pirmininko pagalbininku daktaras Stonkus; draugijos raštininku—ponas Kajetonas Ciemnolonskis, išdininku—kun. prof. Kazimėras Šaulys; valdybos sąnariais: kun. prof. Povilas Januševyčius, daktaras Rokas Šliupas, ir Kauno gimnazijoje lietuviškos kalbos mokytojas Tomas Žilinskis; kandidatais: kun. Pranciškas Žadeikis ir ponas Garalevyčė.

Naujai išrinktas draugijos pirmininkas kun. Olšauskis padėkavojęs jos sąnariams už padarytą jam pagarbą, tuojaus pakėlė klausimą, kad draugija „Saulė“ koveikliausiai atidengtu Kaune kokią-nors privatišką lietuvišką mokyklą. Tokios mokyklos reikalingumas esąs begalinis. Pritardamas tam kun. A. Dambrauskas nurodė mokyklų reikalingumą netik Kaune, bet ir kitur; priminė, jog kunigai savo parapijose nori įsteigti parapijines mokyklas, bet negali kol kas tų savo užmanymų įvykdinti, nes nežino, kaip tas darbas pradėti, kur kreipties norint gauti valdžios leidimą mokyklai įkurti. Todėl išreiškė geismą idant „Saulės“ valdyba teiktųsi ateiti į pagalbą tokiems mokyklų įsteigėjams, išdirbdama tam tikras išguldymų programas, prašymų formos ir t.t.

Toliau kun. prof. Januševyčius gražioje byloje patarė Draugijai pirm kito-ko išdirbti aiškia savo veikimo programą, nurodydamas draugiai reikalingumą išreikalauti nuo valdžios leidimą by-kur įkurti privatiškas lietuviškas mokyklas pranešimo budu. Tą galima busią šitaip padaryti: apšvietimo draugija „Saulė“, išdirbusi privatiškų lietuviškų mokyklų programą, te paduoda ją visupirmu liaudies mokyklų direktoriui, kad pagal tokios programos draugija galėtu by-kur savo mokyklas steigti. Liaudies mokyklų direktoriui davus neprilankų atsakymą, draugija tekrei-

¹⁾ Sk. „Przegląd Kat.“ 1906, № 8

²⁾ Apie tai rašė kun. Krocinas laikr. „Przegl. Kat.“ 1906 № 19

³⁾ Sk. „Przegl. Kat.“ 1906 № 9 ir 18.

pias prie Vilniaus apskričio Globėjo. Jei ir apskričio Globėjas neduotų leidimo, draugija te šaukias prie ministerio. Tokiu keliu iškariavę sau laisvę įkurti privatiškas mokyklas latviai, ygauniai, gruzinai ir kiti. Šiandieną valdžia lengviai duoda leidimą žydams įkurti privatiškas žydiškas mokyklas, tai galima tikėtis, kad valdžia nedraus to ir mums lietuviams.

Tiems svarstymams pasibaigus, tapo pastatytas klausimas: kokią mokyklą įkurti Kaune, ar pradinę vienkliasę, ar dvikliasę? Beveik vienbalsiai susirinkimas nutarė: koveikiausiai dar šį rudenį įkurti Kaune vienkliasę lietuvišką mokyklą.

Paskui tapo pakeltas klausimas, apie pedagogiškus kursus tokioms ypatoms, kurios galėtu kaimuose mokyti berniukus ir mergytes lietuviškai skaityti ir rašyti. Susirinkimas pripažino didelį tokių kursų naudingumą, o užvis tokių ypatų reikalingumą, kurios už nedidelę algą pramokintu vaikus nors skaityti ir rašyti. Nuolatai žmonės kreipias Kaunan teiraudamies tokių ypatų. Bet kad tokių pedagogiškų kursų įsteigimas yra gan sunkus ir kad privatiškas mokymas vis-gi šiandieną yra dar trukdomas, susirinkimas tame dalyke nieko pozitiškos nenutarė.

Susirinkimui baigianties, kad jo nutarimai būtų veiktingiaus pildomi ir kad apskritai sakant draugijos darbas eitu sklandžiaus, reikalingesnieji darbai tapo ypatingai padalyti kaikiuriems sąnariams. Ir taip mokyklų programos sustatymas tapo pavestas ponui T. Žilinskiui; draugijos pirmininko pagelbininkui daktarui Stonkui susirinkimas pavedė ištirti organizaciją ir programą lenkiškųjų privatiškų mokyklų draugijos „Macierz szkolna“. Draugijos raštininkas pon. K. Ciemlononskis apsiėmė ištirti visus valdžios įstatymus kas link įkurimo įvairių privatiškų mokyklų. Pagaliaus sekantis Draugijos posėdis nutarta sušaukti už savaitės.

Pronce.

Ko gi mes belaukiame!

„Be žemės negrįžkit! Taip buvo įsakę rusų valstiečiai saviems atstovams, siunčiamiems į Valstijos Dumą: Toje Dumoje daug buvo priešnekėta, prisiginčyta apie žemės klausimą, bet valstiečiai atstovai, taip ir sugrįžo namo be žemės ir be laisvės. Aprupinti žmonės su žeme apsiėmė dabar „žemės komisijos“ su pagalba valstiečių banko. Gal kas ir bus gero iš tų komisijų, bet man rodos—negreit. Kiek jau tų komisijų perėjo Lietuvoje, o žemės klausimas, kaip buvo painus ir kimeriuotas, taip ir pasiliko. Mat komisijos,—tai vis komisijos. Jos turės siuntinėti begalinę aibę visokių raštų prie kita kitos, rinks nuolat visokias žinias, mąstys, galvos,—kaip čia padaryti, kad „vilkas būtų sotus ir ožka paliktu čielybeje“. Žinoma tokius daiktus ne bilekas ir ne taip greit gal išgalvoti... O čia žemės reikalai nelaukia—vis kyla ir kyla ant vietos.

Ar ne geriaus tat būtų,—palikus visas komisijas galvoti ir mislyti apie žemės atradimą,—mums patiems imti rūpintis apie žemės pirkimą. „Vilniaus Žinios“ (№ 209) pataria tam tikslui įkurti *tautišką banką*. Žinoma—butu gerai net tuojaus įkurus tokią įstaigą, bet visgi tai daiktas ne lengvas ir netaip greit įvykdamas. Daug lengviaus ir greičiaus

galima būtų įsteigti privatiškas (pašalines) bendrijas dvarams pirkti ir juos į dalis skaidyti (parceliuoti) ant pardavimo žmonėms lietuviams. Tokių bendrijų buta net keletos Aukmergės ir Panevėžio apskrčiuose (pavietuose) anais dar metais, kad žemės ne buvo užginta žmonėms pirkti. Žinau vieną tokią bendrijėlę, (Aukmergės pav); ji susidedanti iš 4 brolių, kurie pardavę savo tėviškę dubą (12 dešim.) ir pradėję su gautais pinigais pirkinėti dvarus iš po Vilniaus banko turgų,—dabar kiekvienas pasigavo po palivarką nuo 4, 5 valakų, palengvindami be to dar ir kitiems žemės igiimą.

Girdėjau kad tokias bendrijas paskutiniame laike vėl pradėjusias veikti apie Aluntą, Kupiški, Svedasus (Aukm. pav.), o gal ir kur kitur. Reikėtų tokių bendrijų sutverti kuodaugiausiai; ant to jokių komisijų nereikia: Susitarė keletas vyrų sudėti po šimtą—kitą, arba nors po kelias dešimtis rublių, nuvažiavo Vilniun ant žemės banko turgų—ir perka sau kokį nori dvarą ant išsidalinimo sau, arba kitiems. Palengvinimui viso to darbo reikėtu tiktai įsteigti Vilniuje *Žemės pirkimo biuro* (kanceliarija), kuri gamintų žinias apie parduodamus Vilniaus banko dvarus ir garsintų lietuvių laikraščiuose: *kuomet, kokie dvarai, už kokią kainą ir kokio didumo pasiduoda*. Visuose Lietuvos kampuose biurui reikėtų turėti savi agentai, o tais man rodos neatsisakytų buti daugis mūsų kunigų. Agentų priedermė būtų: sutaisymas partijų žmonių reikalaujančių žemės, susižinojimas su biuro dėlei pirkimo sąligų, parupinimas atstovų į žemės turgus važiuoti; centraliniam biuro priderētu atvykusius atstovus turėti savo globoje, patarnaujant jiems visais reikalingais paaiškinimais. Į tą biuro galėtu kreipties ir šiaip jau ypatos, turinčios parduoti žemę, ar reikalaujančios jos pirkti, bet ypatingoje biuro turētu laikyti dvarus, banko parduodamus, nes jiems pirkti nedaug te reikia gatavų pinigų, pervedant banko skolą ant išskaidytų dvaro dalių; mūsų gi žmonės greit išmoka banko skolas,—tai ne ponai.—Visa bėda žinoma būtų su pinigais, kai reikėtų stoti ant turgų, bet ir čia ne taip daug tų pinigų tereikia. Neseniai p. Pilsudskio pvarą, Luokės par. Kauno red., nupirko vienas rusas už *devynias grivinas*, o dvaro buta nuo 100 valakų; neką daugiau moka už dvarus ir kiti tosrušies pirkliai. Su keliais šimtais galima dar šioje dadynėje nemažą žemės gabalą iš po banko turgų pagriebti, o tiek daug ir menka bendrijėlė gali sumesti. Pinigų tikrai sakant mums ir gi netrūktų. Juk didesniose taupomųjų kasų kantorose guli dešimtims tukstančių rub, o kiek kas met perplaukia iš Amerikos, iš kitur pinigų: jų ne maža dalis guldoma esti į taupomasias kasas, arba skolinama ant... amžino neatidavimo. Ar gi ne geriaus būtų tuos visus pinigus ant žemės pirkimo apvertus. Tiesa pinigai idetiejį į žemę gal neatneša dar pas mus tiek pelno, kiek skolinami ant palukų, bet užtat neprapuls ir atneš naudą ne tikt vieniems pirkikams, bet ir visai tevynei, nes jos žemė nebeteks daugiaus svetimiesiems: rusams, lenkams, o neužilgo gal ir žydams. Kaip labai rupi mūsų visokiems globėjams mūsų žemės užgulimas galima numanyti nors iš pasielgimo b. Dumos atstovo Jankauskio, kurs dar tebesedėdamas Dumoje buvo pradėjęs savo „Kurjer'e Litewskiamė“ raginti „Lenkus iš Lietuvos“, idant megingtų masinti pinigus iš užsienio kapitalistų—dvarams gelbėti, kad tie gink Dieve svetimiems nepatektų (suprask—žmonėms)! Mums rodos kad lietuviams užtektų ir savųjų sutauptų skatikų žemes išpirkimui. Tik, vyručiai, ne snauskim: visi, kas kuresame, ar Amerikoje, Aprikoje, Anglijoje, Rusijoje ar tevyneje, inteligentai ar muzikai,—telkkimes į bendrijas, pirkkime žemes, kurias dabar pusvelčiui parduoda bajorai; nors gal tulas sakytų nereikalaujas sau žemės, (bet kame rasi toki) tai ją galima visuomet saviems žmonėms perleisti; o jei mes lietuviai neimsime dabar žemės, toji klius svetimiesiems. Kad atsiras mūsų žmonių ranko-

se, ji ne išprus taip šarpiai iš žmonių nagų, kaip iš bajorų kad sprusta. Pirkdami žemę arba suteikdami tam tikslui pinigų mūsų išeiviai atlygins skriaudas, kurias padarė savo tevynei, išnešdami iš jos speką kapitalą. Tikt sutverkim žemės pirkimo biuro, o Lietuvos žemės nacionalizacija įvyks be jokių kitų komisijų pagelbos. Tą klausimą nuosirdžiai pavedu apsvarstyti lietuvių laikraštijai ypatingai gi Vilniaus lietuviams').

Kun. J. BKN.

Kaip apsiginti nuo vagių ir plėšikų?

„Lietuvos Ukininkas“ № 50 pakėlė labai svarbų klausimą, kaip apsiginti nuo vagių ir plėšikų? Kas mato ir pažįsta mūsų dabartinį gyvenimą sodžiose, tam tas klausimas negali nerupėti. Kas to nežino, kaip dabar išsiplatinę po Lietuvą užpuolimai naktims ant gyventojų, žmogžudystės, plėšimai, o apie arklių vogimus tai nėra ko ir bekalbėti; nėra tos savaitės, kad neužgirstum ben keletos tokių atsitikimų mažoj apigardėje. Daugalyje vietų tokie plėšikai ataina pas mus iš Latvijos, kame visokie „mežės brahlė“, besislapstydami po miškus nuo jieskančių jų dragunų, ateina apčiupinėti ir lietuvių kešenės; taip esti Lietuvos pakraščiuose.

Iki šiol visur netruko pas mus visokių vagelių, o vietoms tai gan daugal buvo ir arkliavagių. Tie tai žmonės visuomet atsižymi didesniu drąsumu ir energija, jie graičiaus prisideda prie visokių ir nešvarių darbų, ką paprastas žmogelis dar nedrįstų daryti; iš jų geriausia kruvinai revoliucijai pasigaminti sau kareivius. Ir tikrai, kada praejusiais metais pradėjo po Lietuvą agituoti socialistų partija, tos visos žmonių draugijos *drumzles* pradėjo prie jų mesties ir pagal jų nurodymų veikti. Jai jau kokioje parapijoje *raudoną vėlavą* į savo rankas paėmė studentelis ar šiaip jau kiek prastrinęs žmogelis, tai jau buti jo draugystėje dažnas mūsų sodžiaus bernaitis skaitė sau už garbę. Ar tai ne garbė suveiti su studentu, su juo vaikščioti teismą daryti; o kaip malonu iš jo lupu išgirsti žodį „draugai“, kada susirinkusiems sako *pamokslus!* O šie jauni mūsų politikai didelio skirio tarp žmonių nedarė. Glaudė prie savės ir pavedė Lietuvos reikalus kiekvienam, kurs emės jų klausyti, pildė jų paliepinimus, vis tiek ar jis butų buvęs ir labai žmonių įtariamus arba ir visiems žinomas vagis. Ir prasidėjo po Lietuvą daužymai „monopolių“ ir rinkimai pinigų po sodžius „partijos reikalams“. Tegu kas tiems plėšikams pasipriešino, tai mirčia grasina, vieną, kitą dėl pavyzdžio ir užmušė, kad nebutų tiktai grasinimai vien žodžiais, o „Naujoji Gadynė“ užmuštąjį dar *judošiu, išdavėju* pavadino. Žmonės ta matydami iki šiol tylėjo ir tiktai pečiais traukė, „mat, sako, tokie laikai, iš vienos pusės stražnikai, siaučia, o iš antros pusės cicilikai“. „Pirmuosius tai nors laikraščiai kolioja, bet cicilikus“ tai užtaria, *kariautojais už laisvę* vadina“. Ne vienas manė, gal jau ir visuomet taip bus, kad laikraščiai visus žudimus, plėšimus ir vogimus girs, bene persimainė pas žmones supratimas apie piklą ir gerą.

Bet ėmė tas klausimas eiti aikštėn. Štai jau ir „Naujoji Gadynė“ *savo kariautojus už laisvę*, monopolių daužytojus, ėmė vadinti „chuliganais“ ir juodašimčiais. Tur but Lietuvos social-plėšikų partija pasimatė negeroms vėzoms žengenti ir ėmė traukties atgal.—„Lietuvos Ukininkas“ vie-

*) Isteigimas biuro, apie kurį šiame straipsnyje kalbė garbus rašytojas, mums matas, perbrangiai atsieity, nes valdžia pareikalautų nuo isteigėjų didelės kaucijos. Tatai vietoj biuro užtekų tuotarpu pasamdžius tam tikslui vieną ištikimą ypata, geriausia kokį advokata, kurs ir galėtų buti tarpininku tarp banko ir minėtųjų draugijų. Toki ypata turėtų gyventi ne Vilniuj, bet Kaune, nes nupirktosios žemės pripažinimas prisėis daryti ne Vilniuj bet Kaune. Čia tai ir pasirodys žemės komisijų naudingumas. *Redukcijos prierasas.*

šai jau pakėlė klausimą, kaip nuo tų chuliganų apsiginti ir nurodo, kad valščionims reikia ant sueigos apie tai pasikalbėti ir sutaisyti savo sargybą prieš tuos užpuolikus. Tokią rodą „L. Ukininkas“ duoda dėl to, jog mano: žmonės tų plėšikų visai nežina, ir juos jie užpuolę išpasalų. Jei tikrai žmonės tų plėšikų nežinotų, kas jie yra, gal tas patarimas butu ir geras, bet vargiai valdžia leis žmonėms sutaisyti po sodžius apginkluotą sargybą. Toksai „L. Ukininko“ patarimas ant poperio ir turės pasilikti, labjausiai tokiame laike, kaip dabar kad yra. Tas klausimas galima visai kitaip išrišti. Mūsų sodiečiams dar nereikia nei ginkluoties, nei kareivių kviesti, ginti savę nuo užpuoliku. Visi plėšikai ir vagis terpu žmonių siaučiantieji, ukininkams yra gerai žinomi. Tegu tiktai visuomenė, labjausia laikraščiai, jų neidealizuoja, neužtaria, tevadina juos tikrais vardais, o žmonės patįs žinos, ką su jais padaryti. Dabar policija tokių vagių ir plėšikų lengviau nebepaleidžia, nes jie su policija dabar nebeišvien eina, kaip pirmiaus kad buvo. Jie įbaugino jau ir policistus. Nereiktų jų visų nei policijai atiduoti, tegu jie tiktai pamatys ukininkus susiorganizavusius, žiurėkit, kaip jie nurims ir parstos žmonės skriaudę. Kaip turime daryti, parodė jau Smalvos (Zarasų apskr. Kaun. g.) valsčius. Tame valsčiuje yra daugal sentikių; didesnis terpu jų tamsumas, taigi ir labjaus ištvirkę. Budavo susirenka į miestelį, reikalauja, mušas, sudaužė monopolį, taisyės net valščiaus kancelariją išgriauti. Taip jau ant galo buvo įdrįsė, kad ne tiktai vogė arklius, bet ėmė ir žmones užpuldinėti. Tą *šventą naujos gidyinės* darbą, žinomas, padėjo varyti ir kairurie musičkiai. Gyventi jau nebebuvo kaip. Štai vyrai suėję valščion ant sueigos surašė visus įtariamus; tokių atsirado net 52. Paskiaus padarė tokį nutarymą. Jei katras nors iš pažimėtų bus pagautas vagiant, plėšiant, arba jam pasigėrus žmones užpuldinėjant, jei tokią šunybę jis padarytų išėjęs ir kitur, by tik bus liudytojais, valščionis pasiėmė patįs tokį suimti ir atiduoti į rankas valdžios, kad jį išsiųstų iš šito krašto. Kaštą, kokio priraiks išsiuntimui tokių niekšų, valščionis pasiėmė patįs sudėti ir duoti tokiems dėl gyvenimo dienai po 12 kap. Smalviečiai atsidžiaugti negali tokį nutarymą padarę. Visi jų pažimėtieji taip nurimo, tartum jų visai nebesama. Nenori, mat, jie danginties kur pipirai auga. Gal gerai butų ir kituose valščiuose taip padarius.

Burgenietis.

Žinios iš visos Rusijos.

Teismai.

Rastove prie Dono 3 spalį mėn. d. 6 plėšikai sušaudyta, Rygoje 5 sušaudyta, Garvoline ties Varšava 5, Naujoje Aleksandrijoje 2 ir Andrejave 2 nubausti mirtim už plėšimą, Kokande 2 pakarta, Marienbrge ties Ryga 2 sušaudyta. Odesoje už metimą bombos 1 nubausta 10 metų katorga. Varšavoje 5 spalį d. 4 dragunus nubaudė 20 metų katorgos už tatai, kad Čenstakavoje neva darydami kratą nuo žydo Šmulio atėmė 106 rub., o prašantį pagrąžinti pinigų užmušė.

Plėšimai ir užmušimai.

Maskvoje 3 spalį mėn. d. plėšikų banda apivogė Mandelio krautuvę ant 3000 rub. ir Markov'o ant 8000 rub., Verchnedneprovske užpuolę ant Penioko gyvenamojo kambario pagrobė 3000 rub. ir pasislėpė.—Makarovo pačta (ties Jaroslavlui) ginkluotų vy-

ry išplėsta ant 1100 rub.—Iš **Kišiniovo** miesto arkliais važiuojantieji 45 keleiviai apiplėšti ginkluotos bandos. **Saratove** 6 spalio d. ginkluotų galvažudžių apiplėšta malunas ant 300 rub., **Kijevo** gub. Kapustino kaimoje galvažudžiai užpuolė ant gyvenimo, užmušę 1 ir mirtinai sužeidę 3, pagrobė 50 rub. ir pabėgo.—**Novoržovo** mieste 30 rugsėjo 6 ginkluoti užpuolė 6 valandoje vakare milijonierių Markovskį, 103 metų senelį, ir pareikalavo 10 tukstančių revoliucijos tikslui. M. atsakė neduosiąs. Plėšikai jį nušovė. Po to nušovė ir jo sunų 76 metų. Dugtė 80 metų pasislėpusi palovėje apalpo. Plėšikai pagrobė 1 tukstantį rublių. Jieškojo ir daugesnio, bet nerado—sudėvėtuose skalbiniuose buvo paslėpta 20 tukstančių, kurie ir liko nepavogti. Urednikas ir sargybinis tą pačią naktį areštavo vieną piktadarį besirengiantį sėsti į geležinkelio traukinį, bet tas nušovė iš brauningo sargybinių, mirtinai sužeidė uredniką ir pabėgo. 2 spalio d. sujėmė 1 iš tų plėšikų, kurs pats prisipažino, bet draugų nenorėjo išduoti.

DEGTINĖ.

Per rugsėjo mėnesį išplėsta 112 monopoliu, 1 sankrova, 2 vežimu su degtine ir 6 rinkikai. Iš to buvo nuostolio 72, 857 rub. Rugsėjo mėnesyje išplėsimų ir nuostolio buvo tol daugiaus.

Bet gerta gi per šiuos 1906 metus nežmoniškai, nes išgerta degtinės lig rugsėjo 90 milijonų daugiaus neg per pernykščių metų tą patį laiką. Tai, mat, žmonių per šiuos metus dar labjaus pasileista.

žinios iš Lietuvos

Kaunas. Praeito Rugsėjo 21 d. buvusiam Peterburgo dvasiškosios akademijos profesoriui kun. Aleksandrai Dambrauskui leista Kaune išleidinėti mėnesinį lietuvišką laikraštį „Draugija“ šiuo programu:

- I. **Literatūros skyrius** (Apsakos, eilės, dramatiški veikalai ir t. p.).
- II. **Mokslo** (Filosofija, sociologija, gamtomokslis, istorija ir t. p.).
- III. **Politikos** (Apyžvalga svarbesniųjų atsitikimų visuomeniškai-politiškame gyvenime Lietuvos, Rusijos ir užsienio).
- IV. **Bažnyčios ir teologijos dalykų** (Klausimai apologetiškieji, kanoniškieji, liturgiškokieji ir t. p.).
- V. **Kritikos** (Peržvalga laikraščių—lietuviškųjų, rusiškųjų, lenkiškųjų ir užsieninių o taipogi naujai išėjusių knygų lietuviškoje kalboje ir kitose).

VI. Iš **Lietuvos gyvenimo** (Referatai, pranešimai, sumanymai, projektai ir apskritai—visoki klausimai, paliečiantieji visuomenišką lietuvių gyvenimą).

VII. **Administracijos dalykų** (Svarbiausi valdžios pavidymai, nauji įstatymai, nutarimai, paliepiami ir t. p.)

„Draugijos“ kaina—metams 6 rub. Pirmutinis numeris išeis Gruodžio mėnesyje.

Vabalninkai. Įdomūs dabar laikai; ko tiktai žmogus neatrasi laikraščiuose: ten galvažudžiai plėšia ir žudo žmones; ten juodašimčiai varo savo darbą; ten „cicilikai“ lupa pinigų iš vargšų sodiečių. Vieno tik daikto ikišiol niekas negirdėjo, kad „Kipšiukas“ laikraščiams korespondencijas rasinėtų. Bet štai dabar ir to susilaukėm, kaip tai matas iš „Lietuvos Ukininko“, kame kaipo korespondentas iš Vabalninkų viešai pasirašė „Kipšiukas iš Pakapės“. Čia gal kas paklaus: Kągi tas Kipšiukas veikia pas mus? Na, Kipšiuko žinomas darbas: jam rupi atitraukti žmones nuo Dievo ir Bažnyčios ir padaryti juos savais tarnais. Bet tai nelengvas darbas, kol žmonės kunigų klauso. Užtat mūsų „Kipšiukas“ užsimanė apšmeižti kunigus, o ypač mūsų kleboną. Mat mūsų klebonas yra visiems žinomas savo dievobaimingumu, pasišventimu, prielankumu vargšam, tur didelę įtekmę ant savo parapijonų—na o tas ir nepatinka Kipšiukui. Jis tat ir pasirašė į „Liet. Ukin.“ korespondenciją, kurioje išpradžių išgiria Vabalninkų kleboną už pernykštį jo prielankumą išsiliuosavimo judėjimui, išpeikdamas prie to kitus apylinkės klebonus kaip antai: Kupiškie, Pandelio, Papilio, Pabiržės ir Biržių, buk jie neužjautę kovai už laisvę,—bet toliau, tarsi pasigailėdamas savo pagirimo, rašo, buk po Kalėdų jau ir Vabalninkietis visai persimainęs, susidėjęs su valdžia ir tapęs didžiausiu žmonių priešu... Iš to viso pasiroda baidus Kipšiuko įnirtimas ant kunigų; mat, anot Kipšiuko, kunigai esą: tamsybės platintojai, laisvės tramdytojai ir žmonių neprieteliai... Bet veltui, Kipšiuk, nori mums apdumti akis; mes gerai žinom, kad tavo ginklas—melas. Nes kasgi neatmena pernykščios suirutės ir betvarkės. Kiek tai tadą buvo atsiradę visokių kurstytojų, kalbėtojų! Vieni šaukė dvarus deginti, turtus iš ponų atimti ir jų žemę pasidalinti; kiti rėkė: neklausykite kunigų ir t.t. Mūsų Kipšiukas tokius kurstytojus vadina susipratusiai lietuviams, nors jie dažniausiai buvo gerai visiems žinomi vagilėliai ir šiaip jau menki žmogeliai. Tikras politiškasis veikėjas pas mus buvo tik vienas p. Galvanauskas; jis tai paturėjo iširusią tvarką ir nuramino žmones—ir todėl visi jam buvo dėkingi ir nei vienas kunigas jo nekeikė. Tai kur gi čia tavo teisybė, Kipšiuk?! Kaip tau negėda taip biauriai meluoti, buk kunigai yr laisvės priešai? Kas gi labiau buvo suspausti, jei ne mūsų kunigai? Jie tat daugiau negu mes laukė liuosybės. O jos susilaukė, argi jie nesidarbuoja? Kas gi jei ne kunigai steigia parapijines ubagų ir našlaičių prieglaudas, suvartotojų draugijas, įvairias mokyklas?! Na, o tu Kipšiuk su savo tarnais, ką gi gero Lietuvai padarei? Visas jūsų darbas tame, jog kurstėte pernai pustyti dalges, galėsti kirvius ir stoti kruvinon kovon su ponija ir valdžia. Gerai kad mūsų žmonės jusų nepaklausė; nes jei būtų paklausę, tai šiandiena vietoj dabartinių sodžių, rasit, būtų atlikę vien anglių ir pelenų kruvos, suvis taip kaip Kurše. Jūs sa-

kotes, kad norit padaryti lietuvius šviesesniais ir laimingesniais. Kaip jūs tą laimę gaminat, parodo gan aiškiai pats „Lietuvos Ukin.“ savo 49 n-je, aprašydamas juodašimtiškus suvalkiečių „cicilikų“ darbus. Pavadinti kitaip jūsų darbavimos nėra galima, nes jūs mokat vien tik ardyti, kelti vaidus tarp ukininkų ir darbininkų, tarp kunigų ir parapijonų, ir t.t. Eik tat sau, Kipšiuk, su savo tarnais nuo mūsų. Juk žinai savo vietą... prie Liuciperiaus. Męs gi pasiliksim katalikais kaip buvom ir nepaliausim pildę šventus mūsų Bažnyčios įstatymus.

Žmogelis.

Kaunas. Vyriausybei leidžiant, šiomis dienomis Kauno priemestyje „Šančiuose“ tapo atidengta dviklesė lietuvių privatiška pradedamoji mokykla. Mokslas jau prasidėjo. Tą mokyklą išreikalavo nuo mokslo globėjo ir nuo direkcijos fabriku darbininkai.

2 spalnio d. „Saulės“ valdyba nusprendė atidengti šį rudenį miesto viduryje dvi privatiški pradedamieji lietuvių mokyklai—vieną mergaitėms, antrą berniukams. Abiejų mokyklų kursas—dviklesinis.

Kaunas Girdėjome, jog Kauno Svartotojų Draugijos „NEMUNAS“ Krautuvėse yra vieta vienam mokytiui. Kas norėtų josna įstoti ir pasimokinti prėkybos, tesikreipie į Valdybą arba į K. S. D. „NEMUNAS“ Krautuvių Užveizdėtojų.

Radviliškis (Panev. pav.). 21 d. Rugsėjo išleidėme liaudės mokytoją p. Trofimov'ą. Pati pavardė rodo, jog p. Trofimov'as buvo rusas, o vienog aš noriu keliatą žodžių parašyti apie to ruso išvažiavimą. Teip! nepaprastas tai buvo rusas. Yra tai tikras liaudies mokytojas, atsidavęs savo amatui ne dėl pelno, bet iš pašaukimo. Iš kitos pusės p. Trofimov'as yra geriausias Lietuvių draugas, mylįs Lietuvą, mylįs mūsų kalbą. Kodėl gi, paklaus skaitytojas, apleidė jis Lietuvą? Dėl idejos! Teip, dėl idejos prašė savo perdėtinių, kad jį parkeltų į Rusiją, kad tokiu budu **užleisti lietuviui vietą** ir kad duoti paveikslą kitiems savo draugams-rusams mokytojams, kad ir kiti suprastu, jog jiems kitur, ne Lietuvoje, vieta. Tarnavo p. Trofimov'as Radviliškio liaudies mokykloje devynerius metus. Nors ligšiolei mokslas buvo išguldomas rusiškoje kalboje, vienog p. Trofimov'as nesidrovėjo reikale vartoti lietuvišką ir latvišką kalbas, kad tikt vaikai jį suprastu. Taigi ne bereikalo visi vienu balsu sako: buvo tai geras mokytojas!—Perniai rudenį, kadą po visą Lietuvą tapo uždarytos mokyklos ir mokytojai rusai prašalinti nuo vietų, pas mumus mokslas ir ant vienos dienos ne buvo pertrauktas. Vaikų buvo 180. Čė turiu dar pasakyti, jog vaikai lankantieji mūsų mokyklą, esti Lietuviai ir Latviai, o pagal tikėjimo net trejopi: katalikai, kalvinai ir liuteterai. P. Trofimov'as savo pasielgimu nėvieno nėkados neužgavo, nes suprato mokytojaus užduoti. Užduotis gi kiekvieno mokytojaus yra tai: **lavinti vaiko protą, apšviešti jį.** „Tegu sau politika užsijema kiti,—sakydavo p. Trofimov'as—mokytojas gi kiekvie-

nas privalo pildyti savo pašaukimo užduotį: šviesti ir lavinti mažutėlius“. Gal kas pasakyti: šiandieni, negalima neužsijimti politika. Teip! Taigi ir p. Trofimov'as buvo žmogus šių laikų, užsijėmė politika—**bet ne mokykloje.**

Pagelbininku mokytojaus (officiališkai) buvo guodotina p. Trofimov'o žmona. Mūsų mokykloje esti trečia dalis mergaičių. Tos tadą mergaitės, ypatoje ponios Trofimov, turėjo geriausią mokytoją ir užveizdėtoją. Iš tos tai priežasties tėvai drąsiai leidė mergaites į mokyklą, nes žinojo, jog jokio papiktinimo tenai neras. Liuosame laike mergaitės mokytojos bute mokinos visokių nerinėlių, nors tasai mokslas pagal programos nėra įsakytas. Taigi reikėtu jį patalpinti liaudies mokyklų programoje.—Sakiau pradžioje, jog p. Trofimov'as apleidė Radviliškį dėlto tiktai, kad užleisti vietą lietuviui mokytojui. Kas bus pas mumus paskirtas, dar nežinome. P. Trofimov'as prašęs, kad paskirtu gerą žmogų; taigi, gal, Dievas duos sulaukti gero įpedinio p. Trofimov'o. Duok Dieve, kad jo įpedinis užsipelnytų tokią meilę ir guodonę, kokią jis pas mumus turėjo. P. Trofimov'ą susirinkusieji vaikai ir jų tėvai—visi išleidėme su ašaromis. Tegu tos ašaros bus užmokesniu už jo triusą dėi Lietuvos apšvietimo!

Kun. P. Morkus.

Šilavas. Daug buvo po lietuviškus laikraščius rašyta ir šėipjau kalbėta apie surengimą atsigimstančiai Lietuvai tautiškos šventės Vilniuje, senosios Lietuvos sostapilyje, bet nėvienam nė sapnuote nesisapnavo, kad tą šventę galima ir prisieitu atlikti Žemaitijos širdyje, Šilave, po koju Marijos, čionai nuo trėjų šimtų metų stebuklais garbingos. O vienok, gal teip Dievui rėdant, nutiko, jogei pirmoji atsinaujinančios Lietuvos tautiška šventė atsibuvo ant tikėjimiško pamato ir po vardu Marijos, kaipo tai pritinka tautai tikinčiai ir mylinčiai Mariją, ir toje vietoje, iš kur pradžioje septinioliktos šimtmečio prasidėjo atsigimimas katalikiškos Lietuvos, sugadintos to laiko krevatikystėmis.

Šių metų Panelės Švenč. Užgimimo atlaidai Šilave, paprastai „Šilinė“ vadinami, buvo tai tikrai Lietuvių ir Žemaičių tautiška šventė. Pasinaudodami iš tikėjimiškos laisvės, Lietuviai ir Žemaičiai, kaip kokios magiškos lazdelės užgauti, iš tolo ir arti pradėjo plusti Šilavan į tuos atlaidus, daugiausiai dideliais buriais, siekiančiais kartais ligi 10 ir daugiau tukstančių, ir tai iš dalies tautiškai apsidarę, su tikėjimo ženklais kryžiumi, vėlavomis (karunomis) altorėliais nešini, priešakyje, dvasiškiems tėvams vadovaujant, giedodami šventas giesmes. Susitikimai ir atsiveikinimai tų dievobaimingų keliauninkų su ateinančiais juos sutikti ir palydėti procesija iš Šilavo bažnyčios buvo didžiai graudingi. Palenkus ir subarškinus karunas, buvo tiktai girdėti iš tukstančių širdžių gilų atsiduksėjimai ir balsų raudojimai ir matyti, kaip džiaugsmo ašaros par veidus ritėjo, o prakalbėjus

jausmingai dvasiškiems vadovams dar labiaus žmonių širdis susiminkštindavo ir susigraudindavo. Gilų tai vis padarė įspūdį ant žmonių, kad net ir namo pagrižę, kaip girdėti, negali tų atsitikimų apsakysi be susigraudinimo, be apsiašarojimo.

Šių metų didieji Šilavo atleidai ne tiktai buvo teip sakyti tautiška šventė, bet ir užgalės ir garbės šventė po tiek daug ir ilgai nukentėtų vargų. Kompanijoms, iškilmingai einančioms Šilavan, žmonės daugel vietose ištaisė gražius garbės vartus su puikiais garbei tų dievabaimingų keliauninkų parašais, sutiko jas daugal vietose su duona druska ir vynu ant gražiai parėdytų stalelių; vieną tokią kompaniją net ir žydėliai teip pakelyje sutiko.

Šių metų „Šilinė“ buvo teipogi ir padėkavonės šventė Marijai už jos meilę dėl Lietuvių. Nekurios kompanijos sudėjo po jos kojų puikius vainikus su puikiais parašais, kurie ilgai čia liudys atsilankantiems apie prisirišimą ir meilę Lietuvių dėl Marijos.

Darbėnai (Telš. pav.). Rugsėjo pradžioje liko be vietos senobinis vyresnysis Darbėnų mokyklos mokytojas. Negana to, dar jam reiks, kaip garsas eina, teisme parodyti, kad jis nesiėlgė teip, kaip jam užmesta liko. Varguolis šiomis dienomis visai išvažiavo ir iš Darbėnų miestelio. Jo vietą lig laikui užėmė jaunas mokytojas, prieš metus Veiveriuose mokslus baigęs, doras ir gabus vyrutis. Geistina butu, kad jis pilnai pasiliktų vyresniuoju ir susilauktų sau panašaus draugo. Čion visados budavo du mokytoju, nes Darbėnų mokyklą gan daug vaikų lanko—kits gal ir dėl pinigisko pelno, nes vaikai gauna dar primokėta už tai, kad mokinasi. Kasmet be maž į 300 rublių išdalina pinigų—pašalpos vaikams.

Darbėnai (Telš. p.) Nuo Liepos m. pradžios jau veikia Darbėnų miestelyje pačtos stotis. Lengviau gali žmones pasiimti laikraščius, kurių lig šiol po Darbėnų parapiją nedaug tesiplatino; gal dėlto, kad pačta buvo ne arti. Ateina 6 „N. Skaitym.“, 5 „Ukinink.“, 4 „Viln. Žin.“ 1 „Šaltinis“, 1 „Sviesa“, 1 „Žvaigždė“, 1 „Nauj. Gadynė“. Tai visai mažai į tokią apygardą, kuri sunėša į monopolį par metus daug daugiau nekaip 20000 (dvidešimtį tukstančių) rublių ir užlaiko dvi alini ir vieną alaus krautuve. Bet nereikia manyti, kad čion žmonės butu tamsūs ir prasi-gėrę. Ukė vedama gerai—žmonės darbo ir sunkaus nesibijo; tikt nelaimė, kad turi gyventi po didelius sodžius kruvomis. Šviesos trokšta, kaip visa žemaitija. Knygas pradėjus dalinti iš klebonijos, geriems žmonėms patariant, padedant ir šelpiant, atsirado nemažas skaitytojų buris augusių ir jaunų—vyrų ir moterų. Regimai, poros šimtų knygelių, tam tikslui parupintų, neužteks; žmonės knygas myli.

Žinios iš užrubežio.

Turkija. 1 Spalio mėn. iš Konstantinopolio pra-

neša, kad srityje Assyri šiaurinėje Arabijoje pakėlė maištą Arabai. Par praėjusią savaitę Turkai bešimušdami su jais prarado šimtą žmonių užmuštais, šešiasdešimtis sužeistais.

Chinai. 1 Spalio. Kalba, kad centralinės ir sričių valdybos atnaujinimas įvyks tikt už pusės metų; buk dėlto, kad kaikurie sričių valdymėrai nepri-siuntę savo nuomonės, kiek tas atnaujinimas esąs geistinas.

Serbija. 2 Spalio. Serbijos seimas vadinamas „skupčina“, pradėjo posėdžius. Seimo pirmasėdžiu išrinktas Mikolas Popovičius iš radikalų partijos.

Paryžius. 2 Spalio laike arklių bėgynių laukuose vadinamuose Longchamps įvyko didelios muštynės. Kažikas paleido kalbą, buk bėgynių valdyba prisileidusi netaisykliškumo. Publika išlaužė perdorius, balsiai protestuodama, reikalavo piningų sugražinimo, laužė suolus, mušo tarnus, galop uždegė butus. Gaisras taip išsiplėtė jog vos įveikė užgesyti. Daug policistų tapo sumuštų; dvidešimti penkios ypatas suimtos.

Chinai. 2 Spalio Hong-Kongo uoste sudegė garlaivys vardu „Kanton“. Keli šimtai chiniečių gavo galą liepsnose; europiečiai ir jurininkai išsigelbėjo. Visa garlaivio įtalpa sudegė, nuostolis labai didelis.

Kuba. 2 Spalio. Liglaikiniu Kubos gubernatorium paskirtas Magoon, kursai apgarsino, kad Kubos savistovystė bus užlaikyta.

Vokietija. 3 Spalio Vokietijos kalnakasiai pareikalavo užmokesnio padidinimo ant 15% (nuošimčių), iš to gali kilti visotinas Vokietijos kalnakasių streikas. Atsilaike apie šimtą nelegališkų susirinkimų. Seredoje 4 spalio buvo kasyklių savininkų susirinkimas tam klausimui išrišti.

Laikraščiai reikalauja, kad leistu vežti iš Australijos arba iš Naujosios Zelandijos užšaldytą avių mėsą, nes Vokietijoje mėsos brangumas eina vis didyn.

Atsišaukimas į visuomenę.

Panevėžio realineje mokykloje šimet tapo įvestas išguldymas lietuvių kalbos. Mokyti apsiėmė žinomas mūsų filologas p. Jonas Jąblonskis. Kadangi mokykla jam neskiria algos ir apmokėti jį turi patis mokiniai, kurių didesnė dalis neturtinga, tad priedermė visuomenės ateiti jiems į pagelbą.

Pradžia jau padaryta.

Tam tikslui sudėjo pas Kunigą Korzoną aukas sekančios ypatos:

Kn. Genis	5 r.	Rossochackis	5 r.
Kn. Baronas	5 r.	Kn. Puleikis	3 r.
Kn. Rakauskis	5 r.	Kn. Stakauskas Pr.	3 r.
Kn. Kvedaras	10 r.	J. Bortkevičiūtė	3 r.
Vladisl. Jasiukavičius	5 r.	Kn. Kasperunas	10 r.
Kn. L. Babrauskis	2 r.	Kn. Korzonas	3 r.
Kn. Kulvečius	3 r.	Kn. Laumianskis	3 r.
Kn. Antonėlis	3 r.	P. Šniukšta	3 r.
Kn. Vitkus	3 r.		

Iš viso 74 r.

Vildamies, kad pirmos šios aukos nebus paskutinės, mes 1) kun. Povilas Korzonas, 2) kun. Enrikas Laumianskis ir 3) Pagelbininkas Prisiekusiojo Advokato Petras Šniukšta, pasinešame tam tikslui priminti pinigais ir meldžiame Gerbiamąją Redakciją atidengti savo laikraštyje tam tikrą rubriką garsinimui ir rinkimui jų.

Su pagarba { *Kn. Enrikas Laumianskis.*
Kn. Korzonas
P. Šniukšta.

! Lietuviu Apšvietimo Draugija „Saulė“

ikšiol įsirašė;

P. Kajetanas Ciemnolonskis	8 r.
daktaras Jonas Stonkus	5 r.
p. Jonas Garalevičė	5 r.
kunigai: Konst. Olšiauskis	5 r.
„ Juozapas Skvireckis	5 r.
„ Stan. Janeliunas	5 r.
„ Aleks Dambrauskis	5 r.
„ Kaz. Šaulys	5 r.
„ Pov. Januševičė	5 r.
„ St. Šlakelė	5 r.
„ Pr. Žadeikis	5 r.
„ Juoz. Jarašunas	5 r.
„ Dom. Tumėnas	5 r.
„ Juoz. Rymeikis	5 r.
„ Pr. Vilunas	5 r.
„ Ant. Bajorinas	5 r.
Ponas Tam. Žilinskis	5 r.
Ponas Povilas Olšiauskis	5 r.
Advok. p. St. Raila	3 r.
Kunygai: P. Dogelis, Laumianskis, Mart. Jankauskis ir Snapštys	po 3 r.

Aukos.

Nuo įkurimo komiteto iki 1-sios Rugpjūčio dienos Kauno **Viešam Lietuvių Katalikų Knigynui** (Bibliotėkai) gyvais pinigais paaukavo:

Im. Kun. Pavylanys Žem. Kap Pral. 10 r.
kun. B. Žongolavičius Jo Švent. Šamb.—3 rub., Mat. Kirlys—10 r., Nik. Kasperunas—10 r. V. Jarulaitys Retav. Dž.—10 r., Mart. Jankauskas—5 r., P. Kubilius Vilk. kam.—5 r. Iš viso 53 r.

Draugė su min. № 42 N. S. auk. 206 r.

V. L. K. K. Valdyba

Aukos Kauno gimnazijoje lietuviškos kalbos mokytojui apmokėti.

Kun, prof. Aleks. Dambrauskas—2 r., kun, pr. P. Januševičjus—2 r., kun. Tumėnas—10 r., kun. P. Žadeikys—2 r., Žemaičių semin. klerikai—21 r., Platelių kleb. kun. Rubaževičius—5., kun. Kaz. Čeponas—2 r. Iš viso 44 r.

Redaktorius Pralotas **A. Karosas.**

Ką tik tapo įrengtas Lietuviškas

**Onos Vitkauskytės
KNYGYNAS**

Kaune (Viešas piliacas).

Tenpat gaunami įvairūs rožančiai, paveikslai, rašymo įrankiai, atvirieji laišakai su paveikslais ir t. p.

4-1

ONOS JANUŠEVYČJUTĖS

Didžiausias **KNYGYNAS.** *Biržjūsė*

Čia galima gauti: įvairių įvairausių lietuviškų knygų ir kniželjū, išėjusiųjų Lietuvoje, Amerikoje ir kitur; čia yra daug visokjū ŠS-jū Paveikslū (abrozū), kryželjū, rožančjū ir kitū kitokjū dėvotiškū daiktū; čia galima nusipirkti: popierjū, sąsjuvju, plūksnū, atramento ir visokjū rašymui reikalingū įrankjū. Čia galima užsirašyti ir įgyti **Laikraščjus**, nes jų yra agentura.

~ Pardavėjai ir pirkėjai, kurie platina tarp žmonjū geras knygas, čia gauna **didžjausjus** % nūšimčjus (procentus).

Adrėsas: Biržjai. Kauno gub. Panevėžjo Pavietas. Onos Januševyčjutės knigynas.

Daktaras A. von Forestier

specijališkas gydymas sergančių ausių, nosies ir gerklės ligomis. Nuo 12—1 valandos dieną ir nuo 6—7 val. vakarę. **Liepojus**, Grudų gatvė (Zernovaja), № 42, Bonyco namai. 25—23

Daktaro A. Jagdhold'o

Elektroterapija ir Rentgenologija.

Ištyrinėjimas ir kiaurai peržiurėjimas su **RENTGENOSKOPO** pagalba visokių kuno dalių ir jų ligų: krutinės, širdies, plaučių, pleurito, inkstų, puslės, kaulų gedimo ir perlužimo. Atradimas užsilikusjū kunę pašaliniū daiktū, kaip štai: šratū, kulkjū, adatū ir k. p. Gydymas su **RENTGENOSKOPO** pagalba visokiū ligū esančių pavirš kuno, kaip antai: vėžio, niežū, skauduliū ir k. p. Teipogi su **ELEKTRIKOS** pagalba gydymas reumatizmo, nervū, apmirimo kuno daliū ir k. p. **Liepojuje**. Grudų gatvė (Zernovaja), № 42, Bonyco namai. 25—23